

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

национальной культур, формирование человека-гражданина, интегрированного в современное ему общество и нацеленного на совершенствование этого общества [7].

В Федеральном государственном образовательном стандарте второго поколения определены личностные результаты освоения основной образовательной такие как воспитание российской гражданской идентичности: патриотизма, уважения к Отечеству, прошлому и настоящему многонационального народа России; осознание своей этнической принадлежности, знание истории, языка, культуры своего народа, своего края, основ культурного наследия народов России и человечества; усвоение гуманистических, демократических и традиционных ценностей многонационального российского общества; воспитание чувства ответственности и долга перед Родиной. Именно из этих критериев и складывается поликультурная компетенция.

Таким образом, в настоящее время особую значимость приобретает поликультурное образование, поскольку межнациональные отношения являются одним из решающих факторов, определяющих условия существования человека.

Содержание поликультурного образования должно отражать идеи гуманизма, содержать информацию о самобытности культур народов, демонстрировать то общее, что позволит всем жить в мире, способствовать пониманию взаимозависимости народов в современных условиях.

Поликультурное образование многоаспектно и междисциплинарно. Формирование поликультурной личности для её последующего включения в мировое сообщество должно формироваться в контексте диалога культур, на основе межкультурной коммуникации, на специальных знаниях: культурологических, этноисторических, этнопсихологических.

Список использованных источников

1. Джуринский А.Н. Поликультурное воспитание в современном мире. М., 2002. 71 с.
2. Данилова, Л.Ю. Формирование поликультурной компетентности студента: учеб.-метод, пос. / Л.Ю. Данилова. - Уфа: Изд-во БГПУ, 2006. - 74 с.
3. Дмитриев Г.Д. Многокультурное образование. М., 1999.
4. Данилова Л.Ю. Формирование поликультурной компетентности студентов // Учитель. 2007. № 3. С. 12-15.
5. Мальковская И.А. Глобализация и транскультурный вызов незападного мира // <http://ecsocman.hse.ru/data/536/927/1219/001.MALKOVSKAYA.pdf>
6. Осипова Л. А. Формирование поликультурной компетенции как интегративного качества развития личности // Вестник Томского педагогического университета.- Томск.- 2009.- № 1 (79).- С.123-129
7. Закон РФ «Об образовании», 2012

ОӘЖ 37.018.3

БАЛАЛАР ҮЙІ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ТӘРБИЕЛЕНУШІЛЕРДІҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАЛУДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Сатыбалдина Мақпал

Л. Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, 1-курс магистранты
Ғылыми жетекшісі – М.П.Асылбекова

Жаһандану кезеңіндегі қоғамда баланы қорғау мемлекет саясатының әлеуметтік бағытының ең басты көрсеткіші. Қазіргі уақытта ортамызда болып жатқан әлеуметтік мәселелер: отбасылық, экологиялық, экономикалық дағдарыстар жүйке жүйелері бұзылған, психологиялық ауытқулары бар әр түрлі жастағы балалардың көбеюіне әкеліп, яғни

әлеуметтік жетім балалар санының артуына әкеп соқтырды. Сол себепті соңғы жылдары жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың әлеуметтену мәселелері қолға алынып, заманға сай көмек көрсету, құқығын қорғау, өмір сүру мүмкіндігіне, әлеуметтік реабилитация мен бейімделуіне жағдай жасау кезек күттірмес мәселеге айналып отыр.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев еліміздегі жетім, тастанды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың көптігіне және балалар үйлері мен интернат мекемелерінің қазіргі жай-күйіне назар аударып отыр. «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Бейбіт өмірдің өзінде бізде мыңдаған жетімдер бар – балалар үйлерінің саны көбеюде. Бұл өкінішке орай, жалпыәлемдік үрдіс және жаһандану сынағы. Бірақ біз бұл үдеріспен күресуіміз керек. Мемлекетіміз бен қоғамымыз жетімдерді асырап алуды және отбасы типіндегі балалар үйлері салынуын көтермелеу қажет», - деп атап өтті. Бұл қоғамдық мәселені шешу үшін «Әлеуметтік саясаттың жаңа принциптері – әлеуметтік кепілдіктер мен жеке жауапкершілік» атты стратегиялық бағыт көрсетіліп, әрбір сәбидің құқығы қорғалуы атап көрсетілген [1].

Осы орайда, мемлекет трапынан жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың құқықтары мен мүдделерін қорғау мәселелері «Білім туралы», «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы», «Неке және отбасы туралы», «Отбасы үлгісіндегі балалар ауылы және жасөспірімдер үйлері туралы», «Балалары бар отбасыларға мемлекеттік жәрдемақылар туралы», «Мүгедектігі бойынша, асыраушысынан айырылу бойынша және жасына байланысты мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар туралы», «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының Заңдарында көрініс тапты.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында (2007 ж.) оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыратын қазіргі балалар үйі – толық мемлекеттің қарамағындағы ұйым. Балалар үйінде негізінен жетім балалар, жалғызбасты аналардың баласы, жағдайы төмен отбасы балалары немесе денсаулығы нашар, кемтар балалар мен ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған балалар тәрбиеленетіні айтылған [2].

Жетім балаларға психологиялық-педагогикалық көмек көрсетудің негізгі міндеттері - тәрбиеленушілерді әлеуметтік қорғау және денсаулығын сақтау, білім алу, кәсіби бағдарының, әлеуметтік-тұрмыстық білік және дағдыларының қалыптасуы үшін қажетті көмек көрсетіп отыру; асоциалды орталарға төтеп бере алатын және қоғамда қабылданған заңдарға бағыну қабілеттерін қалыптастыра отырып, баланың өмір сүріп, дамуына қолайлы жағдай тудыру болып табылады [3].

«Мұқтаж азаматтарға олардың білім алу кезеңінде әлеуметтік көмектің мөлшері мен көздері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2000 жылғы 17 мамырдағы №1738 қаулысының жалпы бөлімінде: «Мемлекет сәбилер үйіндегі жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды олардың білім алу кезінде ұстауға арналған шығыстарды толық көтереді. Толық мемлекеттік қамтамасыз ету: тұруды, тамақтандыруды, киім-кешектерді, медициналық көмектер алуын, оқулықтармен, жұмсақ мүкәммалмен және жабдықтармен қамтамасыз етуді қамтиды» деп көрсетілген [4].

Балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын ұйымдар – бұл ұйымдық-құқықтық нысанына қарамастан, балаларды әлеуметтік қолдауды, әлеуметтік-тұрмыстық, медициналық-әлеуметтік, әлеуметтік-педагогикалық, психологиялық-педагогикалық, құқықтық қызмет көрсетулер мен материалдық көмек көрсетуді, өмірдегі қиын ахуалға тап болған балаларды әлеуметтік оңалтуды, оларды еңбекке қабілетті жасқа жеткенде жұмыспен қамтылуын қамтамасыз етуді жүзеге асыратын ұйымдар. Осыған байланысты балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі мамандар тиісті мекемелермен бірлесе өзара іс-қимыл бойынша жеке қызметтерді атқарады.

Мұндай мекемелерге, бірінші кезекте, білім беру жүйесі (жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған білім беру ұйымдары), денсаулық сақтау жүйесі мекемелері (сәби үйлері), әлеуметтік қамсыздандыру мекемелері (әлеуметтік қайта оңалтуды қажет ететін кәмелетке толмағандарға арналған әлеуметтік мекемелер), ішкі істер мекемелері (КТБРУОО) және тағы басқалары жатады.

Көрсетілген мекемелер әлеуметтік жетімдіктің алдын алу, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды тәрбиелеу үшін отбасына орналастыруға ықпал етуге (оның ішінде, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды, мемлекеттік көмекті қажет ететін балаларды, әлеуметтік қиын жағдайға тап болған отбасыларды анықтау жұмыстарын, баланың, оның ата-аналары мен болашақ алмастырушы отбасылардың қажеттіліктеріне кәсіби сараптама жүргізу және осы сұрақтар бойынша қорытындылар дайындау, асырап алушы, қорғаншы (қамқоршы), асырап алушы ата-ана бойынша үміткерлерді даярлау, балаларды отбасылық тәрбиелеудің түрлі нысандарына беруде кәсіптік сүйемелдеу бойынша нақты жұмыстарды жүргізе алады.

Балалардың отбасында өмір сүру мен тәрбиелену құқығын қорғау жөніндегі мамандардың қызметі төмендегі негізгі бағыттарды іске асыруды анықтайды.

- әлеуметтік жетімдіктің алдын алу;

- ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды отбасына орналастырудың түрлі нысандарын дамыту;

- жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды жұмысқа орналастыру мен тұрғын үймен қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.

Мемлекеттік статистиканың деректері бойынша ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың 80%-ға жуығын «әлеуметтік жетімдер» құрайды. Оларға бақылаусыз және қараусыз жағдайдағы балалар жатады. Бұл балалардың ата-анасының қамқорлығынсыз қалу себептерінің ішінде ата-ана құқықтарынан айыру немесе ата-аналық құқығын шектеу, ата-аналардың өз балаларын тәрбиелеу жөніндегі міндеттерінен бас тартуы басым болып келеді. Қазіргі уақытта бұл санаттағы балаларға қиын өмірлік жағдайға тап болған отбасыдан, оның ішінде психологиялық климаты теріс және сырт жағынан сәтті болып көрінетін, бірақ нашар эмоционалдық атмосферасы бар отбасыдан шыққан балалар жатады.

Осыған байланысты баланың отбасында болу құқығын қорғауда балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі мамандар қызметінің басым бағыты отбасы мен балалармен жұмыста отбасылық сәтсіздіктің бастапқы кезеңінде дер кезінде анықтау мен түзетуге жағдайлар жасауды көздейтін профилактикалық жұмысты ұйымдастыру (бірінші кезекте әлеуметтік қиын жағдайға тап болған отбасылармен), балаға барлық мүмкін болатын жағдайларда өзінің туған отбасын сақтау болып табылады [5].

Баланың отбасында өмір сүру мен тәрбиелену құқығының **басымдығын** («Неке және отбасы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 52-бабы) ескере отырып, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған баланы интернаттық мекемеге орналастыруды отбасылық орналастыру мүмкіндіктерін іздеуді жалғастыруды ескеретін уақытша шара ретінде қарастырылуы қажет [6].

ҚР Балалар құқығын қорғау жөніндегі комитет деректері бойынша, 2010-2011 жылдары Қазақстанда 38386 жетім және ата-анасының қамқорынсыз қалған бала тіркелген. Жетім балаларға арналған 213 ұйымда 14000 - ға жуық бала тұрып жатыр, соның ішіндегі 15% - биологиялық жетімдер, қалған балалар 85%-і әлеуметтік жетім болып отыр. 2010-2011 жылдары 825 ата-ана өзінің ата-аналық құқығынан айырылды. 22000 астам бала қамқоршылары мен қорғаншыларының отбасында тұрып жатыр. 2006 жылы баланы отбасына орналастырудың Қазақстан үшін жаңа нысаны – патронат енгізілді. 2010 жылғы қазан айында 2300 жетім бала патронаттық отбасыларына орналастырылған.

2010-2011 жылдары кәмелетке томағандарды бейімдеу орталықтарына 5700 жуық бала түсті. Ішкі істер органдары 13000 астам девиантты мінез-құлық танытқан және 9000 астам қараусыз қалған баланы тіркеді. Ішкі істер министрлігі 17500 жуық бала тұрып жатқан 11500 астам отбасын тіркеді [8].

Қорыта айтқанда, Балалар құқығы мен заңды мүдделерін қорғау – ұлттық саясатымыздың негізгі бағыттарының бірі. Балалардың өмір сүруге, есімінің болуына, азаматтыққа және т.б. ие болу құқықтарын, аман-сау отбасылық өмір құқығын, сәбидің жеке басының еркін дамуын қамтамасыз ететін құқықтарын, денсаулығын сақтау нығайту құқығын, білім алу мен мәдени даму құқығын, төтенше жағдайларда сәбиді қорғау құқықтарын қорғау мен қолдау біздің әрқайсысымыздың басты міндетіміз.

1. ҚР Президентінің «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы
2. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы (2007 ж.), №319
3. Жароллаева Ж. Рамазанова А. Жетім балаларға психологиялық-педагогикалық көмек көрстеудегі негізгі бағыттар // <http://library.wksu.kz/>.
4. «Мұқтаж азаматтарға олардың білім алу кезеңінде әлеуметтік көмектің мөлшері мен көздері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2000 жылғы 17 мамырдағы №1738 қаулысы.
5. Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы №345-ІІ Заңы, Қазақстан республикасы Парламентінің Жаршысы, 2002 ж. №17, 154-құжат.
6. «Неке және отбасы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 52-бабы, Қазақстан Республикасының Заңы 1998 жылғы 17 желтоқсан №321-І. Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1998 ж., №23

УДК – 159.9:316.6.000.32

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ

Свинарчук А. И.

Магистрант Кокшетауского университета имени Абая Мырзахметова,
Кокшетау, Казахстан

Процесс политической социализации как социальное явление концентрирует на себе внимание многих гуманитарных наук. В частности, политологию интересует процесс формирования политического сознания и политического поведения индивидов, а также взаимодействие личности и власти. Социология рассматривает в данном процессе степень усвоения социально-политических ролей индивидов и влияние социального окружения на политические взгляды личности. Психология, в свою очередь, также занимается изучением условий политической социализации.

В социально-психологическом аспекте процесс политической социализации определяется чаще всего как «процесс активного усвоения идеологических и политических ценностей и норм общества и формирование их в осознанную систему социально-политических установок, определяющих позиции и поведения индивида в политической системе общества» [1]. Понятие политической социализации возникло по аналогии с понятием социализации и необходимостью объяснения процесса включенности индивида в политическую жизнь. Суть социализации вообще состоит в усвоении человеком определенной системы знаний, норм и ценностей, позволяющих ему функционировать в качестве полноправного члена общества [2].

Ученые-психологи довольно давно проявляют интерес к социализации индивида и психологическим основаниям природы власти, поведению подчиняемых и подчиненных, мотивации политических действий. Классик психологической науки, создатель психоанализа З. Фрейд считал, что процесс социализации состоит в обуздании личностью своих биологических инстинктов и побуждений, находясь под контролем общества в состоянии напряженности и дискомфорта, что ведет к потере свободы самовыражения и повышению самоконтроля, во избежание страха и нервозности. Представители символического интеракционизма Ч.Х. Кули и Дж. Мид выявили значение социальных установок для социализации личности, а именно, формирование собственного «Я» происходит в результате интеракций людей и реакции на значения стимулов, особенно в процессе группового влияния, и как следствие зрелость индивида определялась достижением комфортности, согласия с существующей социальной системой, т.е. добровольным подчинением личности установкам и целям системы. Основоположник структурного функционализма Т. Парсонс